

Sto let od tragične smrti Nina Paternollija

Utisi organizacijskega odbora o spominski prireditvi¹

Starejši prebivalci Gorenje Trebuše so v pogovorih večkrat omenjali različne dogodke, ki so jim bili priča v 20-ih letih prejšnjega stoletja. Med drugim so pripovedovali tudi o planinski nesreči, ki se je tragično končala za Nina (Giovannija) Paternollija v grapi Govčnik pod Poldanovcem, ki je del Trnovske planote.

¹ Prispevek so pripravili člani organizacijskega odbora Gorenja Trebuša: Andrej Ličer, Janez Penca, Bojan Bitežnik in Renata Hvala.

*Med plezanjem
leta 2009*

Foto Goran Antley

Italijanski planinski klub iz Gorice je organiziral planinski festival na Lokvah na Trnovski planoti. Udeleženci so se takrat pripeljali na planoto z avtobusi in drugimi prevoznimi sredstvi. To je bil nekakšen kolektivni piknik oziroma veliko srečanje članov in prijateljev CAI Gorizia. Pripravili so različne igre, tekaške dirke, koncerte pevskih zborov in pozno v večer še ples.

S prijateljem Ervinom Pocarjem se je Nino Paternolli nameraval udeležiti festivala na Lokvah. Njuna

želja je bila prispeti na Lokve po daljši poti. Tako sta se 19. avgusta 1923 odpravila z vlakom iz Gorice do Mosta na Soči. Nato sta šla peš po dolini Trebuščice do Gorenje Trebuše. Med domacijama Na Gradu in Stebetinom sta začela z vzponom v grapi Govčnika in plezala proti vrhu Poldanovca. Izbrala sta še neraziskani žleb Poldanovske grape, strm in mračen, s krušljivimi skalami. Vzpenjala sta se z vedno večjimi težavami, bilo je že pozno, postajala sta utrujena in izčrpana. Na nekem mestu je bilo treba preplezati ožino. Nino se je vzpenjal po spolzkem kaminu, oprimek se mu je odtrgal in padel je v globino. Ervin ga je poskušal oživiti, vendar neuspešno. Odpravil se je v vas po pomoč, vendar je bil padec za Nina usoden.

Nekateri domačini so v preteklosti večkrat obiskali spominsko ploščo na mestu nesreče, ki so jo kmalu po njej postavili Ninovi prijatelji. Uredili so pot do plošče, do koder je v zadnjem, zgornjem delu vodila tudi plezalna smer. Za tiste čase so pot odlično opremlili s klini in jeklenimi vrvenicami.

Žal je v tem stoletju na zgornjem delu dostopa vsa varovala načel zob časa in zato pot brez dodatne varovalne opreme ni bila več varna za plezanje. V spodnjem delu grape (grapo Govčnik imenujemo tudi Paternollijeva grapa) so stalno prisotni močni vplivi narave, ki letno spreminjajo njeno konfiguracijo vse od vhoda vanjo do začetka plezalnega dela in do spominske plošče.

Ob osemdesetletnici nesreče leta 2003 so domačini aktivno sodelovali pri obnovi in ponovni pritrditvi spominske plošče v steno. Plošča je bila poškodovana, slabo pritrjena in ni bila več varna. Da bi se izognili morebitni nesreči, je bilo treba obeležje obnoviti in utrditi.

Avgusta leta 2003 je ob 80-letnici smrti planinca Paternollija potekala slovesnost ob vznožju te grape. Pobudo Jurija Bavdaža, nekdanjega ravnatelja Mestnega muzeja Idrija, je krajevna skupnost Gorenja Trebuša sprejela v globokem prepričanju, da je dogodek pomemben za majhno vas in za razvijanje prijateljskega sodelovanja ter povezovanja med narodom.



4. novembra 2009 je sedem amaterskih alpinistov preplezalo celotno Paternollijevo grapo. Med njimi so bili Darko in Ana Likar, Janez Penca, Goran Antley, Andrej Ličer, Andreja Ovcak in Miro Jagodic. Sprva so želeli opraviti vzpon le do spominske plošče, vendar so s plezanjem nadaljevali vse do vrha grape. S seboj so imeli samo osnovno planinsko opremo, nekaj malega plezalne ter skoraj nič varovalne opreme. Kljub temu jim je srečno uspelo preplezati celotno grapo vse do vrha; odnesli so jo le z manjšimi poškodbami zaradi padajočega krušече ga se kamnja. Ob morebitni ponovitvi vzpona bi ga morali zaradi varnosti raje opraviti v manjši skupini, tj. največ štirje planinci, in to z ustrezno planinsko opremo.

Leta 2014 je Govce zajela naravna zimska katastrofa. Žled je v Trnovskem gozdu povzročil ogromno škodo. Polomljeno in podrto drevje je povzročilo kamnite plazove in podore tudi na območju spominske plošče. Od takrat je grapa še vedno precej zasuta s kamenjem, peskom in debli dreves.

Ob prihajajoči stoti obletnici tragične smrti Nina Paternollija je Elio Candussi, predstavnik CAI Gorizia, dal pobudo za obeležitev spomina. V ta namen je bil v krajevni skupnosti Gorenja Trebuša osnovan organizacijski odbor za izvedbo spominske prireditve v naslednji sestavi: Bojan Bitežnik, predsednik sveta KS Gorenja Trebuša, Andrej Ličer, Janez Penca in Renata Hvala. Začele so se intenzivne priprave in usklajevanja ter izbor primernejše lokacije za postavitve obeležja. Poleg spominske plošče na mestu nesreče v Govčniku je bila v 20-ih letih prejšnjega stoletja postavljena še ena v bližini sotočja Trebušice in Jelenka, pod domačijo Na Gradu. V času širitev in obnov cest v Gorenji Trebuši je bilo obeležje poškodovano in odstranjeno. Na skupnem srečanju organizacijskega odbora in CAI Gorizia je bil sprejet predlog Marjana Plesničarja z domačije Na Gradu o novi lokaciji obeležja. Tako je sedaj plošča ob poti k domačiji Na Gradu na nekoliko višje ležeči skali, kot je bila prvotna.

Elio Candussi, predstavnik CAI Gorizia, je organizacijskemu odboru velikodušno poslal obstoječo literaturo, v kateri so zelo natančno opisani dogodki v dnevih pred, med in po Ninovi nesreči. Besedila je iz italijanščine v slovenščino prevedel Janez Penca. Predlog programa prireditve je pripravila Renata Hvala, ki so ga uskladili in izvedli skupaj s CAI Gorizia. Organizacijski odbor je poskrbel za izdelavo nove in oblikovno ustrežnejše plošče. Projekt se je zaključil 28. oktobra 2023 s slovesnostjo in blagoslovom ob odkritju spominske plošče.

V prihodnosti si želimo obnoviti počivališče ob glavni cesti v bližini sedanjega obeležja. Radi bi obnovili in dodali smerokaze za Lokve in Vojsko z informacijo o času trajanja hoje po Govčniku – Paternollijevo grapi, na Poldanovec, Lazno ... Želimo tudi urediti varnejši dostop do mesta nesreče in odstraniti nanešeni material okoli plošče. Pritegnili bi mlajše generacije k sodelovanju v naši lokalni skupnosti in skupnosti naših sosedov iz italijanske Gorice. Radi bi tudi organizirali



Izročitev slike Francu Seneku, predstavniku CAI Gorizia Foto Goran Antley



Odkritje spominske plošče Foto Goran Antley



Komemoracija 28. 10. 2023 Foto Damijan Koren

različne pohode Gorenja Trebuša–Lazna–Lokve po varni, obstoječi poti, ki jo bo treba stalno vzdrževati. S skupnim pristopom in delom bomo zagotovo lahko dosegli nekaj pozitivnega. ●